

Кириченко Н.В.,
кандидат економічних наук,
доцент кафедри прикладної математики
та економічної кібернетики,
Херсонський державний аграрний університет

Лобода О.М.,
кандидат технічних наук, доцент,
доцент кафедри прикладної математики
та економічної кібернетики,
Херсонський державний аграрний університет

Ларченко О.В.,
кандидат сільськогосподарських наук, доцент,
доцент кафедри прикладної математики
та економічної кібернетики,
Херсонський державний аграрний університет

РЕЗЕРВИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВПРОВАДЖЕННЯ ІННОВАЦІЙ АГРАРНИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ

Кириченко Н.В., Лобода О.М., Ларченко О.В. Резерви підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами. У статті доведено, що нині функціонування та розвиток аграрних підприємств багато в чому обумовлені ефективною роботою інноваційного механізму, а також ефективністю впровадження інновацій в їх діяльність. Запровадження нововведень аграрними підприємствами має здійснюватися на постійній основі незалежно від соціально-політико-економічної ситуації в країні, стану галузі, виду діяльності господарюючого суб'єкта або його фінансового стану. Також необхідною передумовою активізації впровадження інновацій аграрними підприємствами є визначення резервів підвищення ефективності їх реалізації, в основу яких покладено цілі та завдання, що ставлять перед собою господарюючі суб'єкти. В результаті дослідження визначено, що реалізація запропонованих резервів підвищення ефективності інновацій для господарюючого суб'єкта створює передумови для підвищення якості виробленої продукції, зниження собівартості виробництва та посилення конкурентоздатності на аграрному ринку. Запропоновано ключові резерви підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами Херсонської області.

Ключові слова: інновації, інноваційний розвиток, інноваційний продукт, інноваційна діяльність, резерви, аграрні підприємства.

Кириченко Н.В., Лобода О.М., Ларченко О.В. Резервы повышения эффективности внедрения инноваций аграрными предприятиями. В статье доказано, что в современных условиях функционирование и развитие аграрных предприятий во многом обусловлены эффективной работой инновационного механизма, а также эффективностью внедрения инноваций в их деятельность. Введение новшеств аграрными предприятиями должно осуществляться на постоянной основе независимо от социально-политико-экономической ситуации в стране, состояния отрасли, вида деятельности хозяйствующего субъекта или его финансового состояния. Также необходимым условием активизации внедрения инноваций аграрными предприятиями является определение резервов повышения эффективности их реализации, в основу которых положены цели и задачи, которые ставят перед собой хозяйствующие субъекты. В результате исследования определено, что реализация предложенных резервов повышения эффективности инноваций для хозяйствующего субъекта создает предпосылки для повышения качества выращенной продукции, снижения себестоимости производства и усиления конкурентоспособности на аграрном рынке. Предложены ключевые резервы повышения эффективности внедрения инноваций аграрными предприятиями Херсонской области.

Ключевые слова: инновация, инновационное развитие, инновационный продукт, инновационная деятельность, резервы, аграрные предприятия.

Kyrychenko N.V., Loboda O.M., Larchenko O.V. Reserves for increasing the effectiveness of innovation in agricultural enterprises. In the article, it proved that in modern conditions the operation and development of agrarian enterprises are largely due to the effective work of the innovative mechanism, as well as the effectiveness of introducing innovations in their activities. The introduction of innovations by agrarian enterprises should be carried out on a permanent basis, regardless of the socio-political and economic situation in the country, the state of the industry, the type of economic entity or its financial status. It is also a prerequisite for intensifying the introduction

of innovations by agrarian enterprises to determine the reserves for improving the efficiency of their implementation, which is based on the goals and objectives set by economic entities. As a result of the study, it is determined that the implementation of the proposed reserves for improving the efficiency of innovations for the business entity creates prerequisites for improving the quality of cultivated products, reducing the cost of production and enhancing competitiveness in the agrarian market. The article considers in detail and proposes reserves for enhancing the efficiency of innovation by agrarian enterprises of the Kherson region.

Key words: innovation, innovative development, innovative product, innovative activity, reserves, agrarian enterprises.

Постановка проблеми. В сучасних умовах функціонування та розвитку аграрних підприємств багато в чому обумовлені ефективною роботою інноваційного механізму, а також ефективністю впровадження інновацій в їх діяльність. Аналіз господарської практики свідчить про те, що залучення інновацій та здійснення інноваційної діяльності для аграрних підприємств у сучасних умовах постійно зростає. Тим часом статистичні дані останніх років підтверджують той факт, що аграрні підприємства відчувають серйозну кризу в інноваційній сфері, і якщо не вживати активних заходів з її подолання як з боку держави, так і з боку керівництва аграрних підприємств, то несприятливі наслідки в найближчому майбутньому будуть ще більш значимими. Впровадження інновацій аграрними підприємствами має здійснюватися на постійній основі незалежно від соціально-політико-економічної ситуації в країні, стану галузі, виду діяльності господарюючого суб'єкта або його фінансового стану. Саме бажання аграрного підприємства вдосконалюватись і знаходитись у динаміці є першоосновою його розвитку. Необхідно зауважити, що у сучасних умовах особливо загострилося питання інноваційного розвитку підприємств, оскільки не завжди впровадження інновацій супроводжується значними капіталовкладеннями, а необхідність залишатися конкурентоздатними існує постійно. Крім того, впровадження інновацій створює умови для виходу підприємств з кризових ситуацій і забезпечує високий рівень фінансової стабільності. Тому необхідною передумовою активізації впровадження інновацій аграрними підприємствами є визначення резервів підвищення ефективності їх реалізації, в основу яких покладено цілі та завдання, що ставлять перед собою господарюючі суб'єкти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Теоретичною базою сучасної теорії інновацій є праці М.Л. Джорджа, П. Друкера, М. Мескона, М. Портера, Й. Шумпетера та інших вчених. Питання інновацій, інноваційного розвитку підприємств та різні аспекти, пов'язані з розробкою та реалізацією стратегії інноваційної діяльності, її інвестиційного та ресурсного забезпечення, а також інформуванням сільськогосподарських товаровиробників щодо новітніх розробок сільськогосподарської науки і використання інтелектуальної власності в аграрній сфері, були предметом досліджень багатьох вітчизняних вчених. Серед них слід назвати таких, як Л.М. Ганущак, В.М. Геєць, О.І. Дачій, М.П. Денисенко, М.В. Зубець, С.М. Кваша, М.І. Кісіль, Н.В. Краснокутська, І.М. Крейдич, О.В. Крисальний, Ю.О. Лупенко, М.Й. Малік, П.П. Микитюк, П.Т. Саблук, Н.М. Сіренко, В.Г. Щербак, В.М. Яценко. Крім того, зазначеним питанням приділяли увагу російські науковці, зокрема Г.І. Андреев,

С.В. Валдайцев, П.Н. Завлін, С.Д. Ільєнкова, Г.А. Романенко, Л.М. Хогберг, Р.А. Фатхутдінов.

Водночас слід відзначити недостатню розробленість напрямів наукових досліджень, пов'язаних з виявленням та використанням резервів інноваційної діяльності, які забезпечують підвищення її ефективності.

Формулювання цілей статті. Метою роботи є наукове обґрунтування, виявлення та використання наявних резервів підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами.

Виклад основного матеріалу. На підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами впливає формулювання стратегічних напрямів інноваційної діяльності, які повинні включати альтернативні інноваційні проекти, що дасть змогу виявити найбільш доступний та ефективний інноваційний продукт для впровадження аграрними підприємствами. Необхідно зауважити, що сьогодні навіть аграрні підприємства-лідери вітчизняного ринку не формують стратегічні напрями для власного інноваційного розвитку, що виявляється в такому:

- підприємства не визначають для себе цільовий рівень продукції з ознаками інноваційності та цільовий рівень інноваційності використовуваних технологічних процесів, яких вони мають досягти протягом визначеного періоду часу;

- інноваційні технології розглядаються українськими аграрними підприємствами лише як засіб досягнення нарощення продуктивності, віддачі від ресурсів чи максимізації прибутку, а не як загальна філософія розвитку, що є характерним для світових виробників;

- навіть у провідних українських виробників не має чіткого та системного плану переходу на інноваційні технології ведення рослинництва та тваринництва, чітко не визначено цільовий рівень автоматизації виробничих процесів, відсутня системність у впровадженні ресурсозберігаючих технологій [1, с. 69].

Усі зазначені обставини негативно впливають на реалізацію інновацій аграрними підприємствами, тому вважаємо доцільним визначити для господарюючих суб'єктів резерви підвищення ефективності впровадження інновацій. Варто зазначити, що, відповідно до результатів дослідження McKinsey Global Institute (MGI), однією з умов досягнення конкурентних переваг на ринку є одночасний розвиток технологічних та управлінських інновацій, адже технології самі по собі не збільшують продуктивність, вона зростає завдяки управлінським інноваціям, тобто змінам у бізнес-процесах. Відповідно, технологічні нововведення, що не супроводжуються управлінськими інноваціями, не є ефективними [2, с. 201].

Тому реалізація управлінських інновацій, на нашу думку, є важливішим резервом підвищення ефектив-

ності, який не передбачає значних фінансових капіталовкладень, але забезпечує підвищення ефективності виробництва за рахунок раціоналізації взаємодії працівників на всіх рівнях. Під управлінською інновацією необхідно розуміти особливу форму зміни наявних принципів, структури, процедур, методів, технік і/або будь-яких елементів системи управління організацією на кардинально нові, що є результатом творчої діяльності [3, с. 98–104]. Використання управлінських інновацій є дієвим способом забезпечення неповторності та ефективності системи управління підприємством. Це зумовлене тим, що управлінські інновації мають індивідуальний характер для кожної організації [4, с. 193]. Чимало підприємств упроваджують інноваційні види продукції, новітні виробничі чи маркетингові технології, однак лише деякі організації забезпечують ефективний механізм реалізації управлінських інновацій.

Головною характерною особливістю управлінських інновацій є відмова від традиційних методів управління, що приводить до змін у функціонуванні підприємства, тому важливим є розгляд ставлення персоналу підприємства до очікуваних змін [3, с. 98–104]. Персонал безпосередньо відповідає за впровадження інновацій аграрними підприємствами, тому від його ставлення залежить ефективність цього процесу, на що впливають

такі фактори: умови праці; матеріальне становище персоналу та рівень матеріального заохочення; кар'єрний зріст; рівень інформаційного забезпечення та ефективне підвищення кваліфікації; стимулювання вивчення іноземних мов, постійне самовдосконалення тощо.

З метою підвищення ефективності впровадження інновацій шляхом реалізації управлінських інновацій аграрними підприємствами Херсонської області вважаємо доцільним керуватися ключовими вимогами, до яких відносять такі: 1) керівництво має визначити інноваційну стратегію, ототожнюючи інновацію з діловим менталітетом компанії; 2) інновація повинна відповідати бізнес-стратегії підприємства; 3) потрібно врівноважити творчість і отримання цінності так, щоби компанія генерувала нові, успішні ідеї, отримуючи прибуток від своїх вкладень; 4) необхідно нейтралізувати так звані організаційні антитіла, які вбивають продуктивні ідеї тільки тому, що ті не вписуються в загальноприйняті норми; 5) необхідно коригувати системи параметрів і винагород задля того, щоб управляти інновацією. Звернемо увагу на те, що активна співпраця та діалог керівництва аграрного підприємства з безпосередніми реалізаторами інновацій забезпечують підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами. Тому вважаємо доцільним

Таблиця 1

Оцінка потенційних можливостей інноваційно активних аграрних підприємств щодо реалізації інновацій у господарській діяльності

Назва факторів	Значення факторів	
<i>Економічні фактори</i>		
Темпи інфляції	Низькі	Високі
Податкові ставки	Низькі	Високі
Процентні ставки банків	Низькі	Високі
Стабільність національної валюти	Нестабільна	Стабільна
<i>Ресурсні фактори</i>		
Доступ до джерел фінансування	Недоступні	Доступні
Ціни на ресурси	Низькі	Високі
Розвиненість ринкової інфраструктури	Слабка	Сильна
Доступ до інформації та можливості її використання	Відсутній	Існує
<i>Фактори державного регулювання</i>		
Правовий захист інновацій	Слабкий	Сильний
Державні інвестиції в інновації	Незначні	Значні
Стабільність політичних обставин	Нестабільні	Стабільні
Податкове законодавство	Недосконале	Досконале
Відповідність нововведення пріоритетам держави в сфері інновацій	Не відповідає	Відповідає
<i>Соціальні фактори</i>		
Наявність кваліфікованих кадрів	Недостатня	Достатня
Рівень доходів працівників підприємства	Низький	Високий
Відповідність ціни нововведення рівню платоспроможного попиту споживачів	Не відповідає	Відповідає
<i>Ринкові фактори</i>		
Розмір ринку	Незначний	Значний
Наявність і можливості потенційних конкурентів у регіоні	Незначні	Значні
Відповідність ринкового попиту можливостям його створення	Не відповідає	Відповідає
Стійкість попиту до сезонних факторів	Нестійкий	Стійкий
Тривалість життєвого циклу нововведення		
<i>Міжнародні фактори</i>		
Доступ до іноземних інновацій	Відсутній	Існує
Можливість імпорту інновацій	Відсутній	Існує

Джерело: розроблено авторами

запропонувати інноваційно-активним аграрним підприємствам Херсонської області галузей тваринництва і рослинництва залучати співробітників до створення та реалізації інновацій шляхом матеріального заохочення, кар'єрного зростання, відповідальності працівників за результат інноваційної діяльності тощо. Розглянувши досвід провідних консалтингових компаній з проведення реструктуризації системи управління, можемо виділити такі управлінські інновації, що виявилися досить ефективними, та рекомендувати їх до впровадження аграрними підприємствами Херсонської області (рис. 1).

Важливим аспектом виявлення резервів підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами є оцінка потенційних можливостей підприємства щодо реалізації інновацій.

Можливість здійснювати інноваційну діяльність визначається інноваційним потенціалом і сукупністю умов реалізації інновацій. Нами проведено оцінювання зовнішніх чинників, що визначають можливості в реалізації інновацій інноваційно активними аграрними підприємствами Херсонської області (табл. 1).

Крім того, для підвищення ефективності впровадження інновацій поряд з активним використанням управлінських інновацій необхідно реалізовувати передові технологічні рішення та галузеві інновації. Тому вважаємо доцільним визначити головні напрями впровадження галузевих інновацій аграрними підприємствами.

Насамперед одним з найважливіших факторів нарощування обсягів валового виробництва в рослинництві є впровадження досягнень селекції. Сучасна маркерна селекція з огляду на значні витрати часу, великі масштаби схрещувань і досліджуваного селекційного матеріалу витісняє традиційну. Переваги маркерної селекції

полягають в можливостях отримання оперативної оцінки вихідного посівного матеріалу щодо наявності певних генів та їх контролю в процесі селекції. Все це підвищує надійність та ефективність відбору, додатково скорочується загальна сума витрат і період створення нових сортів. Тому саме використання досягнень селекції є значним резервом підвищення ефективності впровадження інновацій.

Водночас дедалі більшої поширеності набуває технологія використання генної інженерії та генетично модифікованих організмів. За допомогою ідентифікації, вилучення генів та включення до геному наявних сортів можна їх наділити новими цінними ознаками, які сприятимуть кращому та ефективнішому їх вирощуванню та використанню.

Ще однією резонансною технологічною інновацією в рослинництві, яка має високі резерви підвищення ефективності впровадження інновацій на підприємствах, вважається виробництво екологічно чистої органічної продукції. На протигагу трансгенної продукції, органічна вирощується або з мінімальним обробітком ґрунту, або з відмовою від обробки, використання антибіотиків і засобів захисту рослин. Передумовою для ефективного розвитку впровадження цієї інновації в діяльність аграрних підприємств Херсонської області є висока якість земель, зумовлена відповідним рівнем гумусу. Зазначимо, що за цього виду діяльності витрачається значно менша кількість енергоресурсів, а також витрачається додаткова жива праця, що актуально в умовах безробіття на сільських територіях [5, с. 88–91].

Однією з ключових переваг органічного землеробства в Україні для впровадження аграрними підприємствами є висока ціна відповідної продукції, яка перевищує свої аналоги на 50–300%. Таким чином, органічне виробництво є перспективним напрямом

Рис. 1. Управлінські інновації, рекомендовані для впровадження аграрними підприємствами Херсонської області

Джерело: розроблено авторами

впровадження інновацій аграрними підприємствами Херсонської області, що дасть змогу підвищити їхню ефективність завдяки вищим закупівельним цінам та експортному потенціалу.

Ще одним актуальним аспектом щодо визначення резервів підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами є необхідність забезпечення зростання продуктивності агроценозів і ґрунтів за рахунок зміни системи обробітку ґрунту, а також використання ресурсозберігаючих технологій. Тенденція розвитку землеробства на сучасному етапі передбачає створення умов для стабільного управління станом ґрунтів, включаючи гідрологічні, термічні, біологічні режими. Визначальна роль у розв'язанні цього питання належить зрошенню та осушенню земель, широке застосування яких істотно знижує залежність сільськогосподарського виробництва від умов природного забезпечення вологою [6, с. 5].

Визначено, що сучасний стан рослинництва аграрних підприємств Херсонської області сильно залежить від нестабільних погодних умов і невідповідності наявної вологості потребам рослин, що не лише впливає на кількість врожаю, але й негативно віддзеркалюється на його якості та ринковій вартості. Аналіз впровадження інновацій аграрними підприємствами виявив, що інноваційно активні підприємства використовують результати сучасних продуктів зі зрошувального землеробства, але їхня частка є низькою, а невідповідність витраченої вологості потребам рослин знижує ефект їхнього впровадження. Тому вважаємо доцільним включити до стратегічних напрямів впровадження інновацій використання сучасних технологій визначення потреби у зрошенні, заснованих на програмі ET calculator і програмно-інформаційному комплексі (ПК) «Тригація» [7, с. 26–32].

Також у зрошуваному землеробстві дуже перспективними є екологічно безпечні та ресурсозберігаючі технології, які реалізуються шляхом впровадження в практику нових способів і технічних засобів поливу, серед яких слід назвати мікрозрошення. Його переваги порівняно з традиційними способами поливу дуже істотні і вражаючі: економія води від 2 до 5 разів, електроенергії на 50–70% і більше, добрив від 20% до 50%, ефективність зрошення сягає 85–90%, збільшення врожайності сільськогосподарських культур на 30–50%, зменшення трудовитрат на будівництво, експлуатацію і технічне обслуговування систем завдяки високій заводській готовності вузлів і повній автоматизації керування процесом поливу тощо.

Високою ефективністю серед нових напрямів ведення землеробства останнім часом відзначаються також такі резерви підвищення ефективності впровадження інновацій, як ресурсозберігаючі технології “Mini-till”, “No-till” і “Strip-till”. Сутність технологій полягає в мінімізації техніко-технологічного впливу на ґрунт під час його обробітку завдяки системі прямої сівби та смугового обробітку ґрунту з ґрунтоощадними перевагами нульової системи. Це дає змогу підвищити економічну ефективність (зменшення витрат пального до 70%, добрив до 30% тощо) й екологічність процесу вирощування сільгоспкультур, збереження та підвищення родючості ґрунту тощо [5, с. 88–91].

Усі перераховані сучасні ресурсозберігаючі технології обробітку ґрунту незалежно від своїх особливостей

мають схожі проблеми в адаптації до сучасних умов господарювання. До їх відносяться слабка державна підтримка, значна фінансова витратність, необхідність заміни машинно-тракторного парку та використання сучасних космічних інформаційних систем. Але необхідно зауважити, що використання ресурсощадних технологій аграрними підприємствами є важливим резервом підвищення ефективності впровадження інновацій і потребує уваги з боку господарюючих суб'єктів.

Використання сучасних інформаційних технологій також є резервом підвищення ефективності впровадження інновацій аграрними підприємствами. Особливим попитом на світовому ринку користується використання космічних інформаційних технологій. У вирішенні проблем раціоналізації використання земельних сільськогосподарських ресурсів зарекомендували себе такі супутникові системи, як “Rapid Eye”, “CORINE Lend Cover” (Coordination of Information on the Environment), “Global Positioning System” (GPS). З їхньою допомогою здійснюється моніторинг урожайності, розраховується кількість ресурсів, зокрема добрив чи гербіцидів, необхідних у тій чи іншій конкретній ситуації. Це дає змогу, по-перше, скоротити виробничі витрати за рахунок ефективнішого використання матеріально-технічних ресурсів, а по-друге, знизити рівень негативного впливу на природне середовище [5, с. 88–91].

Невід'ємною складовою використання космічних технологій є застосування систем точного землеробства. Диференційований і ситуативний підхід точного землеробства полягає в розумінні, що кожне конкретне поле характеризується неоднорідністю рельєфу, ґрунтового покриву, агрохімічного складу. З метою оцінювання таких неоднорідностей використовуються системи глобального позиціонування (зокрема, GPS), датчики, фотознімки з космічних супутників, а також комп'ютерні програмні продукти для ведення агроменеджменту на базі геоінформаційних систем. За рахунок впровадження геоінформаційних технологій максимально використовуються земельні ресурси, підвищується урожайність, істотно зменшуються витрати на виробництво продукції. Крім того, ці технології сприяють оптимізації агротехнологічного процесу щодо вибору обґрунтованих управлінських рішень, наприклад, з оптимізації маршрутів руху машинно-тракторних агрегатів.

Ще однією з передових технологічних інновацій, яка заслуговує на увагу, є нанотехнології. Ці технології себе добре зарекомендували себе практично в усіх сферах сільськогосподарського сектору, а саме рослинництві, тваринництві (зокрема, птахівництві, рибництві), ветеринарії, переробній промисловості, навіть виробництві сільськогосподарської техніки. З успіхом їх застосовують як мікродобрива у складі препаратів для післязбиркової обробки ґрунту, в кормах у тваринництві, у засобах дезінфекції, а також у препаратах, які сприяють подовженню терміну служби техніки [8, с. 47].

Щодо галузі тваринництва, то слід зазначити, що впровадження досягнень науково-технічного прогресу, на відміну від рослинництва, відбувається дуже повільно. З огляду на те, що стан розвитку галузі останніх років має депресивний характер, одним із напрямів підвищення ефективності функціонування може бути

впровадження технологічно-інноваційної модернізації, а саме селекційно-племінної роботи; енерго- та ресурсозберігаючих технологій; біотехнологій; інтенсивних систем годівлі.

Серед технологій прогресивного розвитку тваринництва відіграє головну роль селекційно-племінна робота, яка є ключовим резервом підвищення ефективності впровадження інновацій у галузі. Результативність племінної роботи тісно пов'язана з відтворенням, темпами оновлення основного стада, забезпеченням високоцінним генетичним матеріалом, а в перспективі – зі створенням потужного ринку племінних ресурсів, який би повністю забезпечив внутрішню потребу й орієнтувався на експорт [9].

Застосування прогресивних енерго- та ресурсозберігаючих технологій у тваринництві також є вагомим підґрунтям розвитку галузі, впровадження комплексної механізації та автоматизації виробничих процесів, використання робототехніки; створення автоматизованої системи годівлі приведе до значного зниження витрат людської праці, підвищення якості тваринницької продукції, суттєвої економії витрачених ресурсів, підвищення ефективності виробництва загалом.

Одним із поштовхів до впровадження новітніх технологій у тваринництві стали наукові здобутки з біотехнології із застосуванням методів клітинної та генної інженерії. Результати і напрацювання біотехнологічних досліджень сприяють вирішенню питань поліпшення

здоров'я тварин, лікування людей, вдосконалення якості продукції тваринництва, охорони довкілля тощо.

Не менш значущими у сфері виробництва тваринницької продукції постають питання раціональної відгодівлі тварин і птиці. Передусім необхідно зазначити, що збалансовані системи відгодівлі тварин і птиці сприяють економії витрат кормів через точність їх дозування, а також роздачі.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можемо сказати, що реалізація запропонованих резервів підвищення ефективності інновацій для господарюючого суб'єкта дасть змогу створити передумови для підвищення якості вирощеної продукції, зниження собівартості виробництва та посилення конкурентоздатності на аграрному ринку. Найбільш перспективними для впровадження аграрними підприємствами Херсонської області вважаємо такі ключові резерви підвищення ефективності, як використання ресурсоощадних технологій, вирощування органічної продукції, застосування сучасних програм оптимізації зрошувального землеробства (зокрема, програми ET calculator і програмно-інформаційного комплексу (ПІК) «Іригація»), використання досягнень селекції та генетики, а також запровадження управлінських інновацій. Втім, поряд з безумовною вигодою від використання прогресивних інноваційних здобутків існує сукупність проблем та перешкод для їх впровадження, що характеризує подальші перспективи досліджень в цьому напрямі.

Список використаних джерел:

1. Савицький Е.Е. Механізм впровадження інноваційних технологій в діяльність виробників сільськогосподарської продукції. Формування ринкових відносин в Україні. 2013. № 1. С. 26–29.
2. Давила Т. Работающая инновация. Днепропетровск: Баланс Бизнес Букс, 2007. 320 с.
3. Момчева А.М. Управлінські інновації: сутність, види, особливості впровадження. Вісник Дніпропетровського університету. Серія «Економіка». 2013. Т. 21. Вип. 7 (4). С. 98–104.
4. Плешу Г. Управлінські інновації як головний чинник реструктуризації підприємств-суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності. Труды Одесского политехнического университета. 2009. № 1 (31). С. 193–198.
5. Кириченко Н.В. Основні напрями використання агроінновацій та організаційно-економічний механізм державного стимулювання впровадження їх у діяльність аграрних підприємств. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер.: Економічні науки. 2014. Вип. 8. С. 88–91.
6. Коваленко П.І., Ромащенко М.І., Балюк С.А. Наукове обґрунтування розвитку зрошення земель в Україні. Вісник аграрної науки. 2007. № 8. С. 5–11.
7. Коковіхін С.В., Танклевська Н.С., Кириченко Н.В. Наукові підходи до розробки інноваційних методів планування та оперативного управління зрошенням на локальному рівні господарств. Агросвіт. 2013. № 19. С. 26–32.
8. Каплуненко В.Г., Косинов Н.В., Бовсуновский А.Н., Черный С.А. Нанотехнологии в сельском хозяйстве. Зерно. 2008. № 4. С. 47–55.
9. Микитюк В.М., Піддубна Л.М. Племінна робота як фактор розвитку інноваційних технологій в галузі молочного скотарства Поліського регіону України. URL: www.znau.edu.ua/visnik/2012_1_1/3.pdf.